

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

Decisiones De Matrimonio

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Decisio XXVII. Argumentum. Continet hæc Decisio, quidquid dici potest, atu sciri debe di Impedimento, Matrimonium dirimente, Vis, & Metus. Harum vocum Etymologia, definitione, ac divisione præmissis, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94595](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94595)

heretica, neque orthodoxam cum viro heretico condulari. Si quid huiusmodi ab ullo ex omnibus factum apparuerit, irritas Nuptias existimari, & nefarium conjugium dissolvi. Ergo tunc statutum fuit Impedimentum dirimens Matrimonium initum inter Catholicos, & A catholicos. Respondet Emin. Card. de Lauræa d. disp. 32. num. 64. Canonem illum nullius esse auctoritatis, & subdit; Ratio est, quia ut habetur ex tom. 3. Conciliorum fol. 141. illud Concilium congregatum fuit Constantinopoli Anno 692. in Palatio, quod dicitur Trullanum, absque legitima convocatione, & condidit Canones 102. inter quos multi præjudiciales Universitati Ecclesiæ, & præsertim Latine; & nunquam fuit à Sede Apostolica confirmatum: Igitur ex eo nequit deduci Decretum invalidans Matrimonia. Et ne quis dicat, ita locutum Cardinalem ex affectu in Ecclesiam Romanam, cuius primaria fruebatur dignitate; notentur verba Salmanticensium in Hispania commorantium, qui d. tract. 9. cap. 12. num. 75. de eodem Decreto Trullani Concilii ita loquuntur: Respondetur, illum Canonem esse ex illis, qui Trullani dicuntur, qui post dissolutam Synodum statuti sunt ab aliquibus Episcopis, & sic nullam habere auctoritatem. At id plenius demonstrat Caballus in Notitia Concilior. agens de ejusdem Trullani conventus Decretis.

Corollarii loco liceat ad Complementum disparis religionis Impedimenti irritantis, tanquam à consuetudine in Ecclesia recepti, ponere hic verba Dianæ, quæ habentur in part. 6. tract. 6. 23 resol. 39. & nunc repõta conspiciuntur in Coordinati ejus operis tom. 6. tract. 1. resol. 13. sub §. 2. videlicet: Et idem conformiter ad dicta graves aliquot Theologi, e quorum numero fuit Lessius, in consultatione Romæ habita, censuerunt, disparitatem cultus apud Chineses, & Japonios, his initiis conversionis, non esse impedimentum dirimens. Ratio hujus dicti esse potuit, quod eatenus prædictum Impedimentum dirimit, quatenus sit usu, & consuetudine receptum, cumque in novi illius Christiani Orbis partibus hæc consuetudo tunc non esset legitime firmata, ac præscripta; ex ea nondum erat idem impedimentum statutum. Leonardi Lessii excellentem doctrinam probant opera multiplicia, quæ in Bibliotheca Scriptor. Soc. Jesu, recensentur Litt. L. Verb. Leonard. Lessius; cuius pietatis eximia ponitur testimonium his verbis de his, quæ sibi servanda quotidie proposuerat. I. Neminem vituperare. II. Ante studium cor ad Deum elevare. III. Pro capiendo consilio orare. IV. In surgendo orationem, Concede quæsumus, usurpare. V. in rebus dubiis, ac perplexis ad luminis Divini fontem confugere. VI. Ubique impetum cohibere, & pacifice agere. VII. Modum in refectioe servare, & memorem esse cælestis voluptatis. Doctissimus hic Theologus Leonardus Lessius, ac piissimus Societatis Jesu Sacerdos, obiit Lovanii die 25. Januarii Anno salutis 1623. ætatis suæ 69. Religionis 51. Sacerdotii 43. Professionis quatuor Votorum 33. ut in eadem Bibliotheca legitur adnotatum.

DECISIO XXVII.

ARGUMENTUM.

Continet hæc Decisio, quidquid dici potest, aut sciri debet de Impedi-

mento, Matrimonium dirimente, Viri, & Metus. Harum vocum Etymologia, definitione, ac divisione præmissis, explicatur, Quo Jure Metus gravis dirimat Matrimonium? & Quot conditiones requirantur, ut Metus dicatur gravis, cadens in constantem Virum? Resolvitur, An Metus reverentialis? An blanditiæ, & preces importunæ? An Metus incussus à causa naturali? vel ab homine ex justa causa illatus reddat Matrimonium nullum? Item Utrum hoc revalidari possit Juramento? Vel copula carnali subsequente? In quibus omnibus per exempla, ac DD. punctuales doctrinas tota Metus materia clarè, ac juridicè declaratur.

SUMMARIUM.

- 1 Libertas consensus humani duplex. Et quæ?
- 2 Involuntarium dicitur, quod voluntate fit non omnino libera.
- 3 Vis, & Metus impediunt, ac dirimunt Matrimonium.
- 4 Vir, & Metus sunt correlativi.
- 5 Metus Etymologia quæ? & Vis?
- 6 Metus definitiones duæ.
- 7 Vis, & Metus quomodo differant inter se?
- 8 Metus divisio duplex.
- 9 Matrimonium Metu gravi contractum est ipso Jure nullum.
- 10 Sed an Jure Ecclesiastico tantum? vel etiam Jure naturali Divino?
- 11 Infidelium Matrimonia per Vim, & Metum inita an sint nulla?
- 12 Rebecca, ut nubat Isacco, requiritur, an velit?
- 13 Mortaliter peccant, qui Vim, & Metum inferunt in Matrimoniis, & quando incurrant in excommunicationem?
- 14 Utrum etiam qui contrahunt illud ex Metu gravi?
- 15 Vim conjugis passo volente ratificare Matrimonium; an alter possit rescire?
- 16 Metus, ut sit gravis, requirit conditiones quinque. Et quæ sint?
- 17 Malorum exempla, quibus incutitur Metus gravis.
- 18 Mala sunt rationabiliter timenda, ut Metus sit gravis.
- 19 Metus ex minis à persona debili illatis non dicitur gravis.
- 20 Minas faciens an debeat esse solutus illas exequi?
- 21 Minas qui potest indemnitas fugere, non patitur Metum gravem.
- 22 Metus levis in femina, & viro debili potest esse gravis.
- 23 Metus reverentialis in quibus personis dicitur esse?

- 24 Dupliciter considerari potest.
 25 Metus reverentialis quando dirimat Matrimonium?
 26 Fabella de Genitore, qui vim fecit filiabus, ut Moniales fierent.
 27 Preces importune, aut blanditiæ an dirimant Matrimonium.
 28 S. Dorothea, S. Bibiana, ac S. Hermenegildi fortitudo.
 29 Martyr nexibus ligatus quomodo blandiciis, & oscula meretricis superavit?
 30 Timor naufragii, vel mortalis infirmitatis an dirimat Matrimonium volutum ob illum metum?
 31 Medicus negando suam Curam infirmo, an ei inferat Metum gravem?
 32 Iudex si iuste Metum gravem inferat, hic Matrimonium non dirimit.
 33 Damnatus ad mortem, ut eam evitet, si filiam Iudicis in Uxorem ducat, an valide ducat?
 34 Metus gravis à privatis personis iuste illatus an dirimat Matrimonium?
 35 Coactio eligendi ex pluribus filiabus unam an sit Impedimentum dirimens?
 36 Juramentum an tollat Impedimentum Metus?
 37 Copula carnalis an corvalidet Matrimonium per Metum contractum?
 38 Consummans Matrimonium invalide initum, an peccet?
 39 Matrimonium invalidum revalidari non potest, nisi coram Parocho, & testibus, & num. 42.
 40 Decisiones Rotæ, ac DD. agentes de Vi, & Metu in praxi videndi.
 41 Papa non potest dispensare super Impedimento Vis, & Metus.
 42 Declaratio Matrimonii per Metum irriti, non obstante copula per septennium, ac filiorum susceptione.

IN contrahentibus Matrimonium, requiritur quod eorum consensus sit omnino liber, ac voluntarius; quia cum Matrimonium sit contractus humanus, cuius objectum, ac materia, circa quam versatur, est valde gravis, nimirum proprii corporis traditio sub alterius potestate, necessarium postulat in contrahentibus consensus libertatem; quæ quidem cum sit duplex, una quæ excludit omnem necessitatem, etiam actionum naturalium, & vocatur absoluta; altera, quæ eximitur ab omni coactione proveniente ab impulsu, seu motivo externo; & dicitur libertas secundum quid; (nam etsi non destruat penitus humanam voluntatem, quia nihil fieri potest ab homine rationis usum habente, nisi aliquo modo illud velit,) nihilominus cum cogitur coactione externa ad illud volendum, ejus consensus dicitur involuntarius, & sine libertate, ut subtiliter differit Maffrius in 4. dist. 7. num. 114. idque ex hujus privatione absolutæ libertatis insurgit Impedimentum Vis, & Metus dirimens Matrimonium; quia coactio causat involuntari-

um secundum quid, & aufert liberum consensum à contrahentibus, sine quo contractus non potest subsistere; quapropter in præsentii Decisione de hac animi coactione, & libertatis privatione est agendum; quæ in Jure Canonico vocatur Vis, tanquam causa; nec non Metus, tanquam effectus; juxta Rubricam Decretalium, ac Digestorum De his, quæ vi, metuve causa sunt; & sic videndum quomodo, & quando Matrimonium per vim, & metum initum sit ipso Jure nullum? Pro explicatione autem hujus impedimenti Vis, & Metus sunt videnda:

1. Quid, & Quotuplex sit Metus? & quo Jure dirimat Matrimonium?
2. Quot Conditiones requirantur, ut Metus sit gravis, & dirimat Matrimonium?
3. An Metus reverentialis, & ex solis precibus importunis dirimat Matrimonium?
4. An Metus incussus à causa naturali, & à motivo intrinseco tantum?
5. An Metus gravis, iuste tamen illatus?
6. An Matrimonium metu gravi contractum confirmari possit Juramento, vel copula maritali post illud inter eosdem contrahentes habita?

Nec miretur Studiosus Lector, quod nos, Theologos, ac Canonistas sequentes, hic non agamus de Vi, quæ verè, & propriè est causativa Impedimenti dirimentis Matrimonium; sed tantum de Metu, qui non recensetur inter cardina indicativa impedimentorum: siquidem, ut doctè observat Ventriglia in Praxi fori Eccles. tom. 1. Annot. 4. num. 2. Vis, & Metus sunt correlativa, & quod de uno dicitur, etiam intelligitur de altero; in hoc enim tantum differunt inter se, quod Vis consistit in inferente Metum, & se habet per modum Agentis; Metus verò stat in persona, quæ patitur Vim, & se habet per modum Patientis; unde virtute correlationis quidquid docent DD. de Metu, intelligendum est etiam de Vi, ex observatione Bartoli in l. 1. num. 2. ff. de eo, quod metu causa. Igitur

Quo ad Primum: Hoc nomen Metus venit à verbo Metuo quasi Mutuo, quia, ut ex Varone scribit Vossius in Etymologic. Ling. Lat. Verb. Metus, iste causat motum animi, quem patimur, & sentimus, quando malum, quod imminens credimus, averfamur: & ideo dicitur Metus, quasi Motus. Vis autem deducitur à nomine Græco Β, quod propriè significat fibram, aut nervum; & quia robur in nervis consistit, ideo etiam pro Vi, seu robore usurpatur; ut ait idem Vossius in Verb. Vis; & quia qui robore corporis, seu divitiarum pollent, solent esse violenti; ideo à violentia appellatur Vis, quia unus homo terret alium, & ei incutit metum. Plures autem dantur definitiones Metus à DD. sed duæ præcipuæ, Una à Theologis, dicentibus Metum esse passionem, qua refugimus malum futurum, cui resistere non possumus. Ita Salmanticenses d. tract. 9. de Matrim. cap. 9. num. 1. Dicitur Passio, tanquam genus, & continet sub se plures passionum species, nam, ut ait Osualdus in Addit. ad Donellum cap. 38. Litter. C. si animus apprehendit malum grave futurum, illa apprehensio causat passionem, quæ dicitur Metus; si malum imminens, Timor; si permanens, Formido; si valde mentem concutiat appellatur

Y

Terror;

Terror; si mentem loco moveat, *Pavor*; & ulterius si procefferit, quasi hominem extra sensus impellens, *Exanimatio*. Dicitur, in definitione, *qua refugimus malum futurum*, idest nondum illatum, sed inferendum, ad differentiam *doloris*, quem homo patitur ex violentia damni, seu mali illati. E *ly Futurum* sumitur, non pro valde distanti, sed etiam imminenti, atque præfenti, dummodò tamen non sit actualiter illatum; sed quis comminetur illud inferre. Dicitur, *cui resistere non possumus*, quia si vel per recursum ad iudicem, vel æquali, aut majori, vi possumus illud malum repellere, sive alio modo effugere, cessat hæc passio, quæ appellatur *Metus*. Altera definitio datur à Canonistis, ac Legisperitis, desumentibus illam à Vulpiano in l. ff. *De eo, quod metus causa*, ubi ait: *Metum esse instantis periculi, vel futuri causa mentis Trepidationem* Hanc approbat Ventriglia d. tom. 1. *Annot.* 4. num. 1. dicens, appellari *Trepidationem mentis*, quia Metus ortum habet ex forti imaginatione periculi futuri, propè jam imminenti. Dicitur *instantis*, quia valde remota pericula non adeò timentur, nec multum mentem conturbant. Concordat circa hujus definitionis explanationem Emanuel Gonzalez in *Comment. ad cap. 1. de His, quæ vi, metu sive causa fiunt.* num. 12. tom. 1. ubi assignat differentiam inter *Vim*, atque *Metum* dicens, quòd *Vis*, est impetus, qui repelli non potest, cumque aliquid per vim extorquetur, nulla voluntas patientis adest: at dum futuri periculi metu aliquid datur, vel promittitur, in patiente reperitur aliqua voluntas, quamvis coacta, & non libera, undè fit, ut opus dicatur involuntarium. Idem docet Emin. Card. de Laurea disp. 10. de *Matrim. num.* 4.

Dupliciter autem dividitur Metus. Primo, quòd alius sit *Metus gravis*; alius verò *Metus levis*. Ille dicitur cadens in Virum constantem; iste verò in debilem, seu inconstantem Virum: 8 quomodo autem cognoscatur Metus gravis, ac cadens in constantem virum ab illo, qui censetur levis, & in Virum debilem cadens? explicabitur infra, ubi conditiones Metus gravis referemus. Secundo modo dividitur Metus, ut alius incusus sit à causa libera, ut si frater minetur mortem forori, nisi nubat tali personæ, quam ipse frater proponit; alius sit incusus à causa necessaria, ut à periculo mortalis infirmitatis, pestis vel naufragii, aut alio motivo veniens ab intrinseco; ut latè differit Sanchez de *Matrim. lib.* 4. disp. 1. & seqq. Basilius Pontius eod. tract. lib. 4. cap. 2. Averla q. 4. sect. 2. Masfrus in 4. sent. disp. 7. à num. 120. & Emin. Card. de Laureæ de *Matrim. disp.* 19. à num. 26. & seqq. ubi egregiè subdit alias Metus subdivisiones, etsi non simpliciter necessarias, scitu tamen dignas; videlicet, quòd alius Metus dicitur *Concussivus*, qui infertur per minas, & terrores; alius *Impressivus*, qui incutitur per verbera, vulnera, aut alia mala illata. Item alius est *Suspicionis fundata*, ubi minans potens sit, vel solitus minas exequi; alius tandem *Reverentialis*, qui ob reverentiam Majorum inducit ad aliquid faciendum, vel omittendum, de quibus omnibus speciebus Metus infra videbimus, docentes, quando, & quomodo per illas irritetur Matrimonium.

Porrò cum certum sit, Matrimonium con-

tractum Vi, ac Metu cadente in constantem Virum esse ipso jure irritum, ac nullum, cap. *Si verum.* & cap. *De Nepris.* 27. quest. 2. cap. *Cum 9 locum.* cap. *Veniens.* cap. *Consultationi.* & cap. *Gemma.* De *Sponsalib.* cap. 2. De *his, quæ vi & cap. Significavit.* De *eo, qui duxit in Matrim.* S. Thomas, atque Scotus in 4. dist. 29. quest. 1. art. 3. & innumeri DD. congesti à Sanchezio d. lib. 4. disp. 12. n. 18. pugnant tamen inter se Thomistæ, ac Scotistæ quærentes, an hæc irritatio, & nullitas Matrimonii proveniat à solo Jure Ecclesiastico per text. & Canones supralatos, (quos suum effectum habere tam in foro externo, quam in interno advertunt Salmanticenses d. cap. 9. n. 2.) sed etiam remaneat irritum, & nullum Matrimonium ipsam Jure naturæ? In qua quaestione Thomistæ Dominicani, & Car. melitæ, quos citant, ac sequuntur iidem Salmanticenses d. cap. 9. n. 7. tenent, quòd solo Jure Ecclesiastico inducta sit prædicta nullitas Matrimonii, quia, inquirunt, sive Matrimonium consideretur ut Sacramentum, non est Jure naturæ irritum, etsi per Vim, & Metum celebratum, nam Baptismus per vim receptus, & absolutio Sacramentalis per metum impartita est valida. cap. *Majoris.* De *Baptismo.* cap. *De Jædæis.* dist. 45. sive habeatur, ut contractus; quia hi omnes per Vim, & Metum non sunt de Jure naturæ irriti, neque de Jure positivo, sed veniunt tantummodò irritandi. l. 1. ff. *De eo quod metus causa.* l. si mulier 21. §. si metu coactus. Et l. *Metum.* 9. ff. eod. l. fin. C. *De his, quæ vi.* ac aliis juribus, & argumentis adductis ab eodem Sanchezio d. lib. 4. disp. 7. à num. 4. ubi innumeros DD. cumulat hanc opinionem amplectentes, quibus adheret novissimè Nicolius Insit. *Civil. lib.* 1. tit. 10. n. 45.

Contrarium opinionem sequuntur Scotistæ, affirmantes, Matrimonium, per Vim, ac Metum in constantem Virum cadentem initum, esse nullum, & invalidum, non solum Jure Ecclesiastico, sed etiam Jure naturali, ac Divino; tum quia consensus liber contrahentium est de essentia Matrimonii, non enim coitus, sed voluntas facit illud. cap. 1. cap. *Conjux.* 27. quest. 1. Conc. Trid. sess. 24. cap. *Unic.* tum quia Matrimonium est indissolubile, & perpetuum; at non potest esse tale, si contrahatur per Vim, nam nihil violentum durabile: nam etiam quia Vis, & Metus repugnat fini Matrimonii, qui est non solum prolis procreatio, sed ejus bona educatio, amorque, & mutua obsequia inter conjuges; quæ omnia desunt, ubi absque libera voluntate initum sit conjugium. Nec obstat, quòd hoc impedimentum Vis, & Metus innorescat per Canones, ac Jus Ecclesiasticum: quia, ajunt Scotistæ, Canones ipsi sunt declarativi antiquæ existentie hujus Impedimenti, non inducivi tantum. Hinc inter infideles, qui Juri Ecclesiastico non subduntur, Vis, & Metus dimittit Matrimonia; sic jubente Jure naturæ; & quando Eliezer servus Abrahami petiit Rebecam in Uxorem pro Isaac à genitoribus ejus, illi responderunt: *Vocemus puellam, & quæramus voluntatem ejus: & statim quæserunt parentes, Vis ire cum homine isto? Quæ respondit, ibi Genes. 24. 57.* Tunc autem vigeat Lex naturæ, à qua parentes Rebecæ edocti, noluerunt eam nuptui

nuptui tradere Isaac, nisi ipsa volente, ac liberè consentiente; ut doctè differit Emin. Card. de Lauræa d. disp. 19. art. 2. qui stat pro hac opinione, quam antea tenuerunt gravissimi DD. quos allegat, & sequitur Basilius Pontius lib. 4. cap. 14. num. 4. inter quos Rebellius part. 2. lib. 2. quest. 11. sect. 1. Comitulus lib. 1. quest. 123. ubi plurimos adducit, prout facit Diana Coordinatus tom. 2. tract. 6. resol. 141. § 3. de sumpta ex veteri part. 4. tract. 4. resol. 33. quibus accedunt Maltrius d. disp. 7. n. 121. Gobatus tract. 9. num. 244. 248. § 249. atque Barbosa in Votis Decisivi lib. 1. vot. 1. num. 14. ibique Farinaccius in Fragment. Crim. Verb. Metus n. 18.

Hujus controversiæ Decisionem relinquimus Studiosi Lectoris arbitrio; nobis enim satis est scire, quòd absque ullo dubio Vis, & Metus gravis cadens in constantem Virum dirimit Matrimonium, ut supra num. 9. probatum est. Magis autem utile videtur scire an mortaliter peccent tam illi, qui Vim, ac Metum inferunt; quam qui cum eo contrahunt Matrimonium, ac simulant consentire, & voluntariè contrahere.

13 De inferente Metum, ac extorquente consensum per Vim, non est dubitandum, quòd peccat mortaliter, tum peccato injustitiæ impellendo renitentem ad ineundum conjugium; tum peccato Sacrilegii, contra reverentiam debitam Sacramento, ut notant Salmanticenses d. cap. 9. num. 12. addentes, quòd si Vim inferens, ac Metum incutiens sit Judex, vel Magistratus, incurrit excommunicationem latam à Tridentino Concilio in sess. 24. de Matrim. cap. 9. De illo

14 autem, qui vim patitur, & fictè consentit, videtur dicendum, quòd peccat mortaliter, quia applicat materiam, & formam Sacramento invalido, prout peccare mortaliter dicimus Confessarium, qui dat absolutionem poenitenti non bene disposito. Nihilominus communis est responsio, quòd fictè consentiens ob Vim, & Metum, nullum committat peccatum, etiamsi addiderit Juramentum; quia non est ipse, qui facit Matrimonium irritum; sed jus tum naturale, tum Ecclesiasticum, à quibus irritatur ob defectum sufficientis materiæ, idest liberi consensus. Ita Sanchez libr. 4. disp. 16. num. 6. Aversa d. quest. 4. sect. 2. §. Ille verò, Basilius Pontius d. libr. 4. cap. 16. & alii apud Salmanticenses d. cap. 9. num. 14. ubi num. 15. aliam questionem proponunt, videlicet, an conjuge Vim, ac Metum passio, volente postea, & petente convalidare Matrimonium per novum liberum consensum, teneatur alter conjux consentire, & Matrimonium illud, antea irritum, confirmare? Circa

15 quam referunt diversas DD. opiniones, & concludunt, si alter conjux non fuit auctor violentiæ, quæ à tertia persona, eo inscio forsan fuit illata, attenta nullitate conjugii, potest ab eo dissentire: at si complex fuit, & auctor coactionis, ad resarciendam injuriam illatam conjugii passio, teneatur Matrimonium ratificare, si ipse vim passus resolvat illud ratum, & gratum habere: Ita docent Navarrus in Summa cap. 22. num. 51. Basilius Pontius d. lib. 4. cap. 15. num. 3. Aversa d. q. 4. sect. 2. Trullench, Bonacina, & alii per Salmanticenses d. cap. 9. num. 17. citati.

Quo ad secundum; in quo quaeritur, Quot condiciones requirantur, ut Metus sit gravis, &

Doct. Clericali Tom. II. Lib. VI.

dirimat Matrimonium? Concorditer respondent Juristæ ac Theologi, quinque condiciones requiri.

Prima est, quòd malum, seu damnum, quod quis minatur, se esse illaturum, nisi in Matrimonio consentiat, sit malum, & damnum grave, aptum incutere timorem etiam in constantem Virum. l. Metum. la prima. ff. de eo, quod metus causa, in qua hæc verba: Metum accipiendum Labeo dicit, non quemlibet timorem, sed majoris mali. ubi Glossa explicat dicens, idest magni mali. Idèd si ageretur de levi malo, aut parvo damno, metus non esset gravis, ut advertunt omnes DD. quos allegant, & sequuntur Sanchez d. lib. 4. disp. 4. Pontius d. libr. 4. cap. 3. Aversa d. q. 3. sect. 3. & Salmanticenses d. cap. 9. à num. 18. § seqq. qui num. 20. dant de malo, ac damno gravi exempla sequentia. 1. De metu mortis, ac amissionis Vitæ. cap. Cum dilectus. De his, quæ vi, metusvè causa fiunt. 2. De mutilatione, de corporis cruciatibus, de flagellis, aut de servitute. l. Isti quidem. ff. De eo, quod metus causa. 3. Timor exilii, vel carceris l. Timorem. l. Qui in carcerem. ff. eod. & quidem, secundum Basil. Pontium d. libr. cap. 4. n. 3. etiam carceris privati. 4. Amissionis proprii status, conditionis, seu dignitatis. d. l. Isti quidam. 5. Stupri comminati inferenti sive Viro, sive Fœminæ, tum Virgini, tum corruptæ, præcipuè si sit bonæ famæ. S. Thom. 3. p. quest. 47. art. 2. 6. Quæ omnia mala censentur gravia, & cadere in virum constantem, non solum si quis illa minatur inferenda personæ, à qua præterdit extorquere consensum pro Matrimonio ineundo; sed etiamsi protestetur, illa inferre ejus parentibus, consanguineis, vel affinibus usque ad quartum gradum, nec non amicis archissima amicitia conjunctis, ut latè probant Sanchez d. lib. 4. disp. 4. Aversa qu. 4. sect. 3. Basilius Pontius lib. 4. cap. 3. & alii apud Salmanticenses d. cap. 9. num. 18. quibus adstipulantur Nicolius in Floscul. Verb. Metus. num. 2. Maltrius d. disp. 7. num. 120. Et Emin. Card. de Lauræa d. disp. 19. art. 3. per tot. & præcipuè §. 4. ubi bene advertit, quòd licet DD. altercentur inter se, an sit metus gravis ille, qui insurgit ex comminatione vel infamiæ, vel excommunicationis, vel amissionis bonorum? verior est opinio affirmativa, quia hæc tria mala gravia sunt, & propè dicuntur cadere in constantem Virum, ut concludunt etiam Salmanticenses d. cap. 9. à num. 21. § seqq.

Secunda conditio, ut metus sit gravis, & dicatur cadere in Virum constantem est, ut ille, cui incurritur, probabiliter credat, & rationabiliter opinetur, malum illud imminere. S. Thomas d. 3. p. q. 47. art. 2. siquidem Vir fortis, & constans non movetur, nisi ex forti, & probabili æstimatione; ad differentiam hominis timidi, & inconstantis, qui levibus ex conjecturis sibi imminere malum timet juxta illud Prov. 28. Fugit impius, nemine persequente. Et illud Eccles. 19. Qui citò credit, levis est corde. Ita concorditer omnes DD. & novissimè Emin. Card. de Lauræa d. disp. 19. num. 50. atque Ventriglia d. tom. 1. Annot. 4. §. 1. num. 7.

Tertia conditio est, ut Metum incutiens potens sit minas executioni mandare; quia non est Viri fortis, & constantis terreri minis, quæ à viro debili, sene, paupere, vel aliis contemptibili incuriuntur. l. Famosi. ff. Ad l. Jul. Ma-

Y 2

fest.

19 *est. ubi hæc verba: Nam & persona spectanda est, an potuerit facere, & an ante quid fecerit.* Imò addunt DD. quòd, ut metus dicatur cadens in constantem virum, opus est, ut inferens metum, etsi non possit, credatur posse exequi minas. Emin. Card. de Lauræa d. disp. 19. num. 60. ubi subdit: *Vir constans est fortis, & impavidus ex 3. Ethic. cap. 9. sed fortis non timet inermes, imbelles, verbosus, ac iactatores.* Et Ventriglia d. Annot. 4. §. 1. num. 10. ubi ita hanc conditionem declarat: *Quod intelligendum est, ut minatus verè credat, quòd minans possit minas exequi, licet de facto minans non possit eas exequi ob causam incognitam minato.* Sanchez d. lib. 4. disp. 1. num. 19. & Salmanticenses d. cap. 9. num. 19.

Quarta conditio est, ut incutiens metum non solum credatur posse minas exequi, sed solitus sit illas ad executionem deducere, vel in eodem genere mali, vel in alio simili. DD. apud Salmanticenses d. cap. 4. num. 19. Ventriglia d. Annot. 4. §. 1. num. 11. ubi considerat text. in l. Unic. C. Si quis Imperat. in illis verbis; *Ex personis hominum dicta pensemus.* & in d. l. Famosi. ff. Ad leg. Jul. Majest. ubi dicitur: *Nam & persona spectanda est, an potuerit facere, & an ante quid fecerit; prout etiam in l. Metum. C. De his, quæ vi. ubi pariter hæc verba habentur: Metum non iactationibus tantum, vel contestationibus, sed atrocitate facti probari convenit; ex quibus, solitum esse comminantem exequi minas, probare oportere scribunt ibi Bart. Bald. Salicet. & alii, quos citat Mascardus de Probat. conclus. 1055. num. 18. & 19.* Et idèd hæc consuetudo, ut quis sit solitus minas exequi, non probatur per unicum actum, quando minans semel est executus minas; sed requiruntur saltem duo actus secundum doctrinam Archidiaconi in cap. Illud. in fin. dist. 12. Bartoli in l. Pupillo. §. Si quis ipsi. num. 15. ff. De oper. novi nunciat. & Abbatis in cap. fin. n. 4. De Appellat. Sed ego habeo magnam difficultatem circa hanc quarant conditionem, & præcipuè circa hanc multipliciter violentorum actuum, à minante alibi executorum; quia potest esse, ut quis potens exequi minas, cum aliis illas non executus fuerit, sed cum hac persona, cui grave damnum comminatur, sit illas executurus; & idèd satis esse puto; quòd minans talis sit, ut possit minas exequi; & qui minas patitur, credat, esse ad executionem deducendas; tunc enim ex hac credulitate oritur metus gravis, & cadens in constantem virum, irritans Matrimonium, ut scribunt Ferretus, in prærito sæculo Serenissimæ Reipublicæ Venetæ Consultor, consil. 296. num. 15. & Monaldus, Veneris Advocatus vol. 2. consil. 5. n. 32. Quapropter in praxi servanda est doctrina Cæsaris de Panimollis, qui in Decis. 102. Adnot. 1. n. 16. ita loquitur: *Limita, quòd quando minans sit Princeps, vel persona potens, tunc minæ inducunt justum metum, etiam si non probetur consuetudo illas exequendi: ac idem docent Romanus in l. Interpositas. num. 4. C. De Transact. Sanchez de Matrim. d. lib. 4. disp. 6. num. 22. & Farinaccius Fragment. Crimin. part. 2. Verb. Metus. num. 97.*

Quinta, & ultima conditio Metus est, quòd ille, cui minæ factæ sunt, non possit facillè eas evitare, malavè comminata fugere, vel implorando Superioris auxilium, vel parentum, aut

amicorum. Siquidem si absque magna difficultate valeat se tueri, ejus metus non esset cadens in constantem virum; cujus proprium est, esse fortem, & impavidum; d. lib. 3. Ethic. cap. 9. atque aggredi ardua, & difficilia, ut ait Emin. Card. de Lauræa d. disp. 19. num. 63. & ante illum Sanchez d. lib. 4. disp. 1. num. 23. Aversà d. quæ. 4. sect. 3. & alii, quos congerunt, & laudant Salmanticenses d. cap. 9. num. 19. nec non Ventriglia d. Adnot. 4. §. 1. à num. 14. & sequ. ubi duo observanda dicit: *Unum, quòd hæc materia Metus multum pender ab arbitrio Judicis, qui considerare debet qualitatem inferentis metum, & qualitatem illum patientis, ut tradunt Menochius de Arbitrar. Judic. casu 135. num. 3. Sperellus decis. 5. num. 72. Novissimè Emin. Card. de Luca de Matrim. disc. 6. num. 9. Alterum, quòd minor metus requiritur in femina, quàm in viro; nam femina suapte natura sunt valdè imbecilles, & minus habiles ad resistendum minis, ut voluit Rota coram Ludovico Decis. 374. n. 8. & part. 18. recent. Decis. 405. num. 4. Similiter major metus requiritur in viro robusto, quàm in puero, vel in senè, vel aliis debili, juxta Glossam in cap. Cum locum Verb. Metu. De Sponsalib. & ibi Abbas num. 6. Idemque docent Hippolit. Sing. 578. Felinus consil. 14. num. 3. Tiraquell de Legib. Connub. l. 9. Gloss. 1. num. 160. Boërius Decis. 100. num. 2. & alii plurimi apud Sanchezium d. lib. 4. de Matrim. disp. 3. per totam; & apud Salmanticenses d. trad. 9. de Matrim. cap. 9. num. 28.*

Quo ad Tertium; in quo indagatur, An solus Metus reverentialis, seu solis precibus importunis illatus, dirimat Matrimonium? Circa Metum reverentialem duo sunt præmittenda. Unum est, quòd Metus reverentialis esse potest in omnibus sequentibus personis, videlicet: 1. In Uxore respectu Mariti. 2. In Filio respectu Patris, vel Matris. 3. In Genero respectu Socii, qui ut Pater habetur. 4. In Filia minori respectu Fratris majoris, seu Sororis majoris. 5. In Fratre juniore respectu Fratris senioris. 6. In pupillo respectu tutoris. 7. In Clerico respectu Episcopi. 8. In subdito, respectu Magistratus, seu Jurisdicentis; & 9. In discipulo respectu Magistri, seu Pædagogi, juxta casum, de quo latè differit Barbosa in Votis Decisive d. lib. 1. Vol. 1. per totum; in quo de Metu dirimente Matrimonium initum à discipulo ob merum reverentialem sui Pædagogi, qui illum per minas, ac terrores impulit ad nubendum, ut lucraretur Ducatos mille, eidem Pædagogo, ad hunc effectum à parentibus puellæ promissos. Agunt de supradictis personis metui reverentiali subiectis Sanchez d. lib. 4. disp. 6. Aversà d. quæ. 4. sect. 5. Basilii Pontius d. lib. 4. cap. 5. & alii apud Salmanticenses d. cap. 9. num. 32. Alterum præmittendum est, quòd Metus reverentialis dupliciter consideratur, vel cum periculo alicujus gravis mali; vel sine tali periculo. Primo modo, quando Filius, vel Filia non obtemperans voluntati Patris, aliusve inferior, non exequens jussa sui Majoris, timet rationabiliter reddere illum sibi insensum, superciliosum, torvè aspicientem, nec placidè loquentem; & multò magis, si audiat eundem in se verba opprobriosa dicentem, vel ictus, ac verbera minantem; aut

aut alias mortificationes in se promittentem; quæ omnia reputantur in filio, seu subdito mala gravia, & insupportabilia. Secundo modo consideratur Metus reverentialis absque periculo; videlicet quando filius, vel subditus non parens Patri seu Superiiori suo, patitur quidem talem qualem pudorem, ac verecundiam; sed scit, Parentes, sive Superiores indignationem non esse servaturos; neque ad vindictam, vel punitionem aliquam fore transiuros; imò de facili se reddere placatos, ut differunt Salmanticensis d. cap. 9. num. 33. ubi his prenotatis docent, Metum reverentialem primo modo consideratum esse impedimentum dirimens Matrimonium; non etiam secundo modo acceptum juxta communem DD. sententiam, quos cumulat, & sequitur Sanchez d. lib. 4. disp. 6. Averfa d. quest. 4. sect. 5. Basilii Pontius lib. 4. cap. 11. quibus concordantes sunt Emin. Card. de Lauræa d. disp. 19. num. 183. ubi ita: Dico; Metus reverentialis sive Parentum, sive aliorum Superiorum, dummodo sit absque minis, non inducit coactionem nec invalidat Matrimonium, nec non Mastrius d. disp. 7. ita scribens sub num. 123. Sola reverentia erga majores, sive metus reverentialis non sufficit ad reddendum irritum Matrimonium, nisi accedente rationabili timore gravi mali; videlicet quando voluntati, & imperio Patris, aut alterius Superioris conjuncta sunt minæ graves, aut aliqua servitia; idemque dicendum, si timeatur gravis, & diu duratura indignatio Patris. Idedque subdunt etiam doctissimi Salmanticensis d. cap. 9. n. 34. Hujusmodi Metus reverentialis, & timor talis indignationis diuturnæ sufficit ad irritandum Matrimonium; quia est timor gravis mali, quod non potest facile evitari, & potest rationabiliter filios, vel subditos etiam invitos movere.

Referenda hic venit fabella, quam multis ab hinc annis eruditissimus Concionator narravit è suggestu in hac Cathedrali Ecclesia Patavina, completa primâ Concionis parte, in qua de non inferenda per parentes Vi filiis suis in electione status egerat, sed eos liberè permittendos eligere vel Religionem, vel Matrimonium. Dicitis mihi, Auditores nobilissimi, (subjuxit Concionator) Nos hac monitione non egimus; filios nostros juxta eorum voluntatem collocamus. Ita credo (ait) sed audite. In quadam Italia Civitate, Vir nobilis, ac dives, completa Quadragesima, coegit me, prandium in domo sua sumere; quo finito, bellariis tantum stantibus super mensam, accesserunt tres filiorum, quinquennis una, sexennis alia, tertia septennis; eisquæ genitor ipse iussit, ut ad osculandam mihi manum accederent; iisque propè Patrem earum stantibus, ipse dixit: Ecce Pater Prædicator, hæc septennis, ac major fieri vult Monialis: cui respondentem alta voce, Nequaquam, Nequaquam, dedit alapam Pater dicens, discede temeraria. Ad secundam postea conversus ait: Vis fieri Monialis? Utique, illa respondit; tunc Pater porrexit bellaria, & inquit, hæc est prudens, & bona filia. Subindè quinquennem, ac parvulam interrogavit, Vis nubere, vel fieri Monialis? Ipsa statim reiteratò exclamat, Monialis, Monialis, Monialis. Tunc Concionator ad auditores è suggestu moralitatem quasi ex hac fabella deducens, subjuxit; Primæ filia neganti, se velle fieri Monialem; data est alapa; secundæ asserenti se

Monialem facturam, tradita sunt bellaria; hæc videns tertia, etsi puerula, melius, ait intra se, est eligere vitam religiosam, quàm mundanam; quia propter hanc Pater alapis me percutiet, propter illam bellariis me donabit. Meherclè, sepe sapius, nisi expressis minis, saltem artificiofis insinuationibus per vim, & metum filii, & filia statum religiosum eligere, vel contra illorum voluntatem nubere à parentibus adiguntur, ac molestis vexationibus obligantur. Quare his concurrentibus Metum reverentialem reddere Matrimonium irritum, ac nullum, præter Theologos supra recensitos, tradunt etiam Canonistæ, inter quos Abbas in cap. 1. num. 5. & in cap. Causam Matrimonii. n. 3. De offic. deleg. Covarruvias 4. Decr. 2. p. cap. 3. §. 6. num. 4. Mascard. de Probat. concl. 1055. num. 18. & 19. Decianus consil. 8. n. 127. vol. 1. & alii apud Ventrigliam d. Adnot. 4. §. 1. num. 32. & habetur Decisio in terminis Rotæ Romanæ p. 16. rec. Decif. 38. quæ circa Metum reverentialem Magistralis est, & omninò videnda.

Quo verò ad Preces importunas, instantissimas, ac sæpius repetitas, & inculcatas; Utrum per eas causetur Metus dirimens Matrimonium? Alii asserunt, alii negant. Pro affirmativa stat Basilii Pontius d. lib. 4. de Matrimon. cap. 5. num. 17. ac alii plurimi DD. quos citat Sanchez d. lib. 4. disp. 7. num. 4. quia cruciatus animi, quales sunt preces importunæ; non minorem vim habent, quàm cruciatus corporis; hinc in Evangelio Luc. 11. 8. propter importunitatem amici petentis panem, qui volebat surgere, surget, & dabit illi. Et de fortissimo Sampsonè legitur Judic. 16. 17. quod ab importunis Uxoris precibus devictus manifestavit ei, in quo consisteret ejus fortitudo. Pro negativa stat Scotus in 4. sent. dist. 29. §. ad 3. sub. G. quem sequitur Emin. Card. de Lauræa d. disp. 19. num. 189. & seqq. ea ratione quia preces, ac blanditiæ verè, & propriè vim non faciunt, & qui per eas inclinatur ad aliquid faciendum, voluntariè inclinatur, ac facere censetur; aliàs omnes contractus, & actiones humanæ subiacerent nullitati; cum, ut plurimum ad preces amicorum fiant; imò Joannes Papa XXII. in Extravag. de Præbend. profitetur, Pontifices sæpe multa concedere ob importunitatem petentium, & tamen gratia Pontificiæ ex hoc non censentur nullæ. Quod si amicus in Evangelio ob importunitatem dedit panes petenti, voluntariè dedit; pro ut voluntariè Sampson manifestavit secretum Uxori suæ, ut notant de eo Scripturistæ; & hanc opinionem probabiliorè vocat Sanchez d. lib. 4. disp. 7. num. 7.

Cæterum has opiniones concordant Salmanticensis distinguendo, vel preces importunæ, ac blanditiæ fiunt à personis inferioribus, vel ad summum æqualibus, & in hoc casu, non causant metum dirimentem Matrimonium; vel fiunt ab aliquo Superiore, cui debita est reverentia, obedientia, & obsequium, & tunc, si ille importunè roget, ac reiteratò petat, etiam cum blanditiis, aliisque urgentibus, & instantibus verbis, hæc causare dicuntur Metum reverentialem irritantem Matrimonium, quia hujusmodi preces habent in se violentiam, & sub pelle precum, ac blanditiarum teguntur minæ, & pericula gravium damnorum, juxta Proverbiū:

Est orare Ducum species violenta iubendi.

Ita Salmanticenses d. tract. 9. de Matrim. cap. 9. num. 37. & 38. ubi DD. ita distinguunt allegant, & citant textum in l. 4. ff. de Regul. Jur. dicentem: *Velle non creditur, qui obsequitur imperio Patris, vel Domini; nec non canonem in cap. Puella. 20. quest. 1. ubi irritatur Professio ex Patris imperio, & repetito rogatu facta.*

Hic memoranda, ac veneranda est memoria S. Dorotheæ Virginis, & Martyris, quæ Christæ, & Callistæ Sororibus, quæ à fide defecerant, tradita, ut eam à proposito removerent; earum precibus, ac blanditiis nequaquam cessit; sed contra factum est, nam eas Dorothea ad cultum Christianæ Religionis reduxit, ut in Breviar. Rom. die 6. Febr. Admittenda pariter, & summis laudibus extollenda fortitudo S. Bibianæ, ac sororis ejus, quæ neque blanditiis, neque minis Aproniani Judicis Ebnici à recta fide declinantes, Bibiana Rufinæ mulieri vaserrime seducenda traditur, sed ipsa fortior, famine superavit insidias, & Prætoris astus delusit, ut in eod. Brev. 2. Decembr. Concordat S. Hermenegildi constantia, de quo die 13. April. ad Matutin.

Nullis Te genitor blanditiis trahit.

*Non vitæ caperis divitis otio,
Gemmarumve nitore,
Regnandi vè cupidine.*

Sed nec reticenda illius Martyris fortis industria, ac industriosa fortitudo, qui ne à blanditiis, & osculis pulcherrimæ meretricis, ligatus ne eam repelleret, superaretur, mirabili ejecit conatu, quem narrat Spondanus ad Annum Christi 253. num. 17. his verbis: *Alium juvenili etate florentem in amantissimos hortulos (impius Judex) præcepit adduci, ibique resupinari, & ne se inde posset excutere, blandis Serico nexibus irretitum relinqui. Quò cùm adveniens meretrix spectosa, delicatis complexibus, & attestationibus, corpus ad libidinem concitaret, sentiens se miles Christi superari voluptate, quem tormenta non vicerant, celitus inspiratus, præcisam morfu linguam in osculantis se faciem expuit, ac sic libidinis sensum succedentis doloris magnitudo superavit. Hæc erat in primitivis Ecclesiæ sæculis fidelium constantia, quos nec Vis, nec Metus à virtutis tramite dimovebat. Ex hoc ultimo exemplo refellitur Menochius lib. 3. Præsumpt. 4. à num. 35. & seqq. dicens, Virum non posse nolentem coire.*

Quo ad Quartum; in quo proponitur, *An Metus incussus a causa naturali, & libera, non in ordine ad Matrimonium, illud dirimat? Et quid si ab aliquo ad hunc effectum sit justè illatus? Et quo ad primam partem Quæsti, concors est DD. Sententia, quòd Metus incussus à causa naturali, vel libera, & propter quem aliquis resolvit contrahere tale, vel tale Matrimonium, illud non irritat. Exemplum dant DD. de illo, qui obviam habens feram, vel in naufragii periculo existens, aut mortali morbo laborans, votum facit, si incolumis evadat, ducendi in Uxorem aliquam Meretricem, ut eam à peccandi occasione liberet; vel puellam pauperem indotatam, ne in libidinis vitium descendat. Ratio est, quia nullus est, qui vim faciat huic votenti;*

aut ejus consensum violentè extorqueat: sed dicitur omninò voluntaria, ac libera ejus determinatio nubendi, ut demonstrant Averfa q. 4. sect. 4. Bassilius Pontius lib. 4. cap. 19. num. 3. Sanchez lib. 4. disp. 120. num. 4. & seqq. Bonacina de Matrim. q. 3. punct. 8. à num. 16. & aliis citatis Salmanticenses d. cap. 9. num. 41. Emin. Card. de Lauræa d. disp. 19. art. 3. §. 8. à num. 107. & seqq. ubi pluribus rationibus probat, Metum provenientem ab intrinseco ex causis naturalibus non facere involuntarium, nec tollere liberum consensum. Neque obstat textus in cap. Gonsalvus. 17. q. 2. ubi quidam Vir, sic nominatus, cùm esset infirmus, fecit Votum de ingrediendi Religione, si convalesceret; & nihilominus cùm factus esset sanus; respondit Alex. II. eum non teneri illud Votum adimplere. Ergo dicendum, quòd neque Matrimonium valeat, initum ex metu mortalis infirmitatis. Non obstat, inquam, quia, ut respondet ibidem Emin. Cardin. de Lauræa num. 110. Gonsalvus ille non erat obligatus ad Votum adimplendum, quia non fuerat sanæ mentis, quando illud emisit.

Sed hic resolvendus est casus satis curiosus, ac practicabilis. Medicus quidam non elevatæ nobilitatis, sed sublimis scientiæ, cupiens parentelam inire cum nobilissima sui loci familia, petiit ab ea unam ex filiabus in Uxorem; & Sororem suam obtulit uni ex natis ejusdem familiæ nupturam. Paterfamilias nobilitati suæ injuriam fieri ratus, Medici instantiam rejecit; paulò post infirmatus, ac maligna febre oppressus, Medicum prædictum asciscit, qui artificiosè se impeditum asserit, & negat, ejus curam assumere. Infirmus, ac sui de familia cognoscens, Medici reculationem à recusatis Nuptiis provenire; idèò timore mortis ob gravem illum morbum Patrifamilias imminenti, tam ipse, quàm sui offerunt Medico, & exequuntur reciproca desiderata conjugia; quibus initis, studio, ac solertia ejusdem Medici infirmus sanatur. Quaritur Utrum prædicta Matrimonia irrita fuerint, tanquam contracta timore mortis, ac per metum cadentem in constantem Virum. Respondendum est cum distinctione, Vel in loco illo, ubi Paterfamilias agrotavit, non erant alii Medici docti, ac periti, qui possent illum curare; prout accidere solet in castellis, & aliis locis, non valde amplis, prout in castris Montisilicis, Attestis. Montaneanæ, & aliis hujus Diocesis? Vel erat copia aliorum Medicorum aequè Sapientum, ac peritorum? Primo casu, Matrimonia illa fuerunt irrita, & invalida tanquam contracta ob metum mortis, qui gravis fuit, & cadens in constantem Virum; ac incussus ab ipso Medico, denegante opem suam illi infirmo necessariam. Ita Averfa qu. 4. sect. 4. §. Adnotari etiam. Bassilius Pontius lib. 4. cap. 19. num. 15. & aliis citatis, Salmanticenses d. cap. 9. de Matrim. num. 54. ubi ita loquuntur: *Si Medicus talem curationem recusè ad extorquendum Matrimonium, tunc videndum est, an Medicus teneatur, quia non est alius; & necessitas urget; tunc invalidum erit Matrimonium; nam licet timor oriatur ex morte, Medicus denegans curationem in tali casu necessariam, metum gravem incutit; sicut qui in casu extreme necessitatis denegaret subsidium necessarium ad conservandam vitam periclitanti, nisi*

nisi nuberet cum filia sua, aut sorore: vel qui immersus in aqua, auxilium posculetur ab alio; potente sibi impendere, & ille nollet iuvare, nisi nuberet sorori; tunc enim Matrimonium esset nullum. Secundo verò casu, quando alii Medici æqualis sapientiæ, ac praxis extarent in loco, & commodè possent vocari, ut infirmum curarent, prout in hac Urbe Antenorea, & aliis amplissimis, tunc Matrimonia illa essent valida; quia censentur facta ex libera voluntate ipsius infirmi, atque suorum de familia; ut concludunt Salmanticenses d. n. 54. & DD. ibi allegati.

Quo ad Quintum; in quo disputatur, An Metus gravis jure tamen illatus dirimat Matrimonium? Duo casus pariter sunt distinguendi. Unus est, si Metus jure inferatur à Judice. Alter est, si à privatis personis Metus ipse sit illatus. Circa primum casum, omnes DD. infra allegandi concorditer respondent, Metum à Judice jure illatum, etsi gravem, cum discrimine vitæ, non irritare Matrimonium. Exempli gratia Petrus desloravit Antoniam, ac Vi cum ea copulam carnalem habuit. Denunciatur justitiæ, traditur in carcerem, probato stupro, ac violentia, Judex condemnat Petrum ad mortem, nisi velit in Uxorem eandem Antoniam accipere. Petrus timore mortis illam in Uxorem accipit. Tale Matrimonium est validum, nec sub prætextu Metus gravis cadentis in constantem Virum, potest irritum judicari. Probatum ratione, quia qui deliquit, tenetur poenam subire, & qui ad fugiendam poenam à jure, & à Judice illatam, eligit nuptias, voluntariè eligit; hinc in Exod. 22. & Deuter. 22. Deus præceperat Hebræis, quòd qui cum Virgine dormivisset, eam acciperet in Uxorem; Deus autem id, quod justum erat, præceperat. Ideo sic docent Sanchez d. lib. 4. disp. 13. num. 3. Basilii Pontius lib. 4. cap. 19. num. 7. Lessius de Just. & Jur. lib. 2. cap. 17. dub. 6. num. 40. Salmanticenses d. cap. 9. num. 44. dicentes, tunc enim non extorquetur consensus injuste, nec per injuriam, quia ordo justitiæ petit, ut cogatur, & is, qui cogitur, non est rationabiliter invitatus, quia jure cogitur, & sic ipse sibi metum infert. cap. 1. & 2. de Adulter. cap. Ex Litteris. 2. de Sponsal. cap. Si mulier. De eo, quòd Metus causa. Concordant Perez de Matrim. disp. 17. sect. 16. n. 6. Diana Coordinatus tom. 2. tract. 6. resol. 139. & resol. 140. excerptæ ex veteri part. 9. tract. 8. resol. 26. & resol. 27. in quibus refert, sed confutat Texedam contrarium asserentem. Et novissimè pro validitate Matrimonii in supra figurato casu stant Mastrius d. disp. 7. num. 122. Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 19. num. 127. & Ventrighia d. Annotat. 4. §. 2. num. 6. & 7. ubi texx. & DD.

Porro major difficultas est, an valeat Matrimonium, si quis sententiatus, jure quidem, sit ad mortem ob alia facinora, & ut mortem effugiat, offerat Judici se paratum ducere ejus filiam in Uxorem? Pro utraque opinione affirmativa, & negativa habentur DD. quos refert Diana Coordinatus d. tom. 2. tract. 6. resol. 139. ubi §. 4. amplectitur affirmativam, & stat pro validitate Matrimonii, juxta doctrinam d. lib. 4. de Matrim. disp. 13. num. 6. & 7. ea ratione, quia eo eventu Metus non incutitur ad Matrimo-

onium ineundum; sed jam conceptus auferatur, traditurque modus evadendi periculum; undè licet demus, eo casu Judicem non jure procedere; attamen cum Metum patienti præbeat modum, quo possit vitæ periculum effugere; nullam vim facit, & Matrimonium est validum; ut tenent etiam Salmanticenses d. cap. 9. num. 46. cum aliis DD. ibi allegatis.

Circa alterum casum de Metu gravi jure illato à personis privatis, figurari potest facti species de aliquo Juvene reperto cum aliqua Virgine, turpia secum agente per illius Virginis parentes, qui statim gravi iracundia perciti, eundem juvenem armis aggrediuntur, mortem ipsi illaturi, nisi statim Matrimonium cum eadem Virgine ineat, ad quem effectum statim Parochum, & testes asciscunt, coram quibus contrahitur Matrimonium per verba de presenti, prout nonnullis ab hinc annis, cum ego essem Vicarius Generalis, successit in Terra Arthetis sub Parochia Sancti Martini; ubi casus iste occurrit, & inito conjugio, depositis armis à parentibus, Sponsus ex illa domo aufugit, & statim protestatus fuit de nullitate Matrimonii, tanquam per Vim, & Metum gravem, cadentem in constantem Virum, scilicet ob timorem mortis, ab eo initi. Quærent igitur DD. an Matrimonium in prædicta facti specie sit validum? Circa quam respondent sub distinctione: Si parentes petant à Juvene illo, ut prædictam puellam statim ducat in Uxorem; alias cum sunt interfecuri? & concorditer omnes DD. dicunt, Matrimonium esse nullum juxta text. in cap. Veniens. 2. de Sponsal. At si Juvenis ipse offerat ex se recipere puellam illam in Uxorem, ut mortem effugiat, quam irati parentes minantur ei illaturi: tunc validum esse Matrimonium asserunt Sanchez d. lib. 4. disp. 12. num. 14. Trullench lib. 7. cap. 7. dub. 1. num. 12. Basilii Pontius lib. 4. cap. 19. num. 10. Averfa q. 4. sect. 4. Salmanticenses alios allegantes d. cap. 9. num. 46. & 47. Et cæteris omissis Eminent. Cardin. de Lauræa d. disp. 19. à num. 122. & seqq. ubi alios Canones adducit. Ratio pro nullitate Matrimonii in prima distinctione est, quia personæ privata non habent facultatem puniendi illum stupratorem, id eò ei injuriam inferunt, minantes mortem, & debent pro ejus punitione ad Judicem recurrere. In secunda autem distinctione, cum ipse stuprator offerat, compensare suum delictum ducendo puellam in Uxorem, censetur voluntariè Matrimonium contrahere, & sic validum existere.

At instabit aliquis, quid Juris, si parentes armati repertum Juvenem in cubiculo cogerent ad ducendam in Uxorem unam ex quinque filiabus illius familiæ, quam sibi placitam eligeret? In hoc casu validum esse Matrimonium dixerunt Candidus disp. 28. art. 8. dub. 19. Azorius part. 1. lib. 1. cap. 11. dub. 11. & alii relati à Sanchezio d. lib. 4. disp. 12. num. 20. qui tamen amplectitur contrariam opinionem, & tenet Matrimonium esse nullum, tanquam initum per Vim, & Metum cadentem in constantem virum, nihil suffragante illa electione de eligenda una ad sui beneplacitum ex quinque puellis; siquidem non minus est privus libertate, qui inclusus tenetur in uno cubiculo, quam in quinque; & ita sentiunt Basilii Pontius lib. 4. cap. 14. num. 14. cum pluribus

ribus per eum citatis, quibus adherent Salmanticensis d. cap. 9. num. 40. & Ventriglia d. Adnot. 4. §. 2. num. 3 ubi tamen dicit, Abbatem in cap. Cum terra num. 4. de Eleet. & Felinum in cap. In presentia. num. 37. De Sponsal. opinari, validum esse prædictum Matrimonium, utpotè ex prædicta libera electione voluntarium.

Quo ad Ultimum, in quo inquitur, An Matrimonium nulliter ex Metu gravi contractum possit validari vel Juramento, vel copula carnali subsequente? Circa subsequens Juramentum; 36 etsi DD. plura scribant, distinguentes, an ipsum interponatur super consensu præterito, vel de præsentis, aut de futuro, ut fuscè disserit Emin. Card. de Lauræa d. disp. 19. art. 7. in tribus integris paragraphis; concludunt tamen communiter, quòd si duret metus, & causa metus, ob quam Matrimonium fuit nulliter initum, ipsummet Juramentum nihil operatur quò ad revalidandum conjugium; siquidem Juramentum semper sequitur naturam contractus, qui conjungitur l. fin. C. De non numer. pecun. & ideò sicut Matrimonium ad sui validitatem imbibit hanc conditionem, ut libero consensu fiat, alias sit irritum; ita Juramentum durante metu emissum, nullius est valoris, & nullam parit obligationem. Sanchez d. libr. 4. disp. 20. num. 12. Averla q. 4. sect. 6. Rebellius lib. 2. qu. 11. sect. 2. num. 18. & pluribus aliis citatis Salmanticensis d. cap. 9. de Matrim. num. 63. § 64. ubi addunt, neque opus esse absolutione, seu relaxatione ejusdem Juramenti; & cum iisdem concordant Mastrius d. disp. 7. num. 143. § 144. & Emin. Card. de Lauræa d. disp. 19. art. 7. §. 1. 2. § 3.

Major difficultas est, si præfinito consensu, ac inito Matrimonio per vim, & metum, cadentem in constantem virum, deinde sequatur copula carnalis, & consummatio ejusdem Matrimonii, utrum per hanc copulam censeatur ablatu metus, præfinitus consensus liber, & revalidatum Matrimonium? Pro resolutione dubii duo sunt advertenda: Unum, quòd post Concilium Tridentinum si Matrimonium fuerit contractum per vim, & metum absque præsentia Parochi, & saltem duorum testium, quamvis subinde consummatum fuerit per copulam, dubitari non potest de ejus nullitate; nam tanquam clandestinum ex defectu præsentia Parochi, est omnino irritum; & nullum ex decreto ejusdem Concilii sess. 24. de Matrim. ref. cap. 1. Alterum est, quòd ipsummet Concilium Tridentinum, dum irritavit Matrimonia clandestina, absque Parochi interventu inita, nihil innotavit circa illa quæ per vim, & metum cadentem in constantem virum contrahuntur, sed ea reliquit juxta dispositionem antiquorum Canonum, ut bene observat Eminentiss. Cardin. de Lauræa d. disp. 29. numer. 157. § num. 165. His prænotatis, resolvendo dubium, ac supposito, quòd Matrimonium fuerit contractum per metum gravem coram Parocho, & testibus, DD. procedunt cum hac distinctione. Vel metum gravem passus sit Matrimonium esse nullum; sed spontè, ac voluntariè consummat illud, & ad copulam carnalem cum altero conjuge descendit; & in hoc casu omnes testantur, Matrimonium validatum censei per novum liberum consensum, juxta texx. in cap. Significavit. De eo, qui duxit. in cap. Insuper. Qui Matrim. accusat. § in cap.

Consultationi. § cap. 15. qui. De Sponsalib. in quibus omnibus junbus copula subsecuta habetur pro testificatione liberi consensus in Matrimonium; & quòd, deposito metu, & mutata voluntate, spontè velit in conjugio manere; nam si noluisse, aufugisset, neque Matrimonium per copulam consummasset, quæ est præsumptio Juris, & de Jure, quòd liberè consenserit juxta Glossam in cap. Ad id. De Sponsalib. Verb. per annum, ubi ponit hos versus:

Effuge, cum poteris, ne consensisse puteris.

Nam si perstiteris illius Uxor eris.

Quare per copulam liberè subsequutam revalidatum esse Matrimonium, & voluntarium consensum præfinitum docent S. Thom. in 4. dist. 29. q. Unic. art. 3. q. 2. ad 2. Sanchez, plurimos cummulans, lib. 4. disp. 18. n. 1. Averla q. 4. sect. 6. Basilus Pontius d. lib. 4. cap. 14. n. 12. & alii citatis, Salmanticensis d. cap. 9. n. 57. § 58. addentes, quòd prædicta reconvalidatio conjugii, & supervenientia liberi consensus præsumetur etiam sine copula, quando metum passus diu cohabitaret cum conjuge, & ei signa amoris dederit vel per amplexus, vel per dona sponsalitia. Aut prædicta copula maritalis, consummaturque Matrimonii fit à Metum passo, durante adhuc Metu, & causa Metus; puta, quia parentes armati, à quibus coactus fuerat coram Parocho, & testibus conjugium inire per verba de præfinito, non discesserant ex illa domo, in qua facta fuit coactio? Et in hoc casu duæ sunt opinioniones: Prima asserit Matrimonium Metu gravi contractum ratificari, & validum effici per copulam etiam Metu gravi extortam; tum quia talis Metus non censetur amplius gravis, & cadens in constantem virum, cujus est eligere potius mortem, quàm peccatum fornicationis, per illam copulam; tum etiam quia de Jure sunt irrita Matrimonia per gravem Metum inita in favorem illorum, quibus vis inferitur. Sed quilibet potest renuntiare favori pro se introducto, prout censetur facere minatus, Matrimonium per copulam consummando; sic enim præsumitur novum consensum, eumque liberum præstare. Ita tenent plures citati per Salmanticensis d. cap. 9. num. 59. inter quos Averla d. q. 4. sect. 6. Vers. Et quidem. Vega lib. 2. in Summ. cas. 13. Sotus, Ledesma, & alii, præcipue Glossa final. in cap. de illis. il. 2. de Desponsat. Impuber. quam allegat, sequiturque Fagnan. in eod. cap. De illis. num. 12. tom. 6. pag. 23. Secunda Sententia, quæ verior, ac probabilior reputatur, tenet, non ratificari Matrimonium, nec validum effici, quando Metu gravi consummatur per copulam, eò quia hæc non est sufficiens signum liberi consensus; prout non sunt verba, quibus minas passus dixit, se Matrimonium contrahere; quia de Jure irritantur conjugia per vim inita, durante ipsa vi, quæ in hoc casu supponitur durare; ipsaque irritatio tendit in bonum publicum ad tollenda scandala, & malos exitus ex eadem vi provenientes; ut fuscè comprobant hujus opinionis sectatores Salmanticensis d. cap. 9. num. 50. & ibi Sanchez d. libr. 4. disp. 18. num. 15. Basilus Pontius d. lib. 4. cap. 14. num. 12. Henriquez lib. 11. cap. 9. num. 7. Bonacina de Matrim. q. 3. punct. 8. num. 24. Sylvester Verb. Matri-

Matrimonium. 8. q. 11. dub. 3. Rebellius *libr. 2. q. 9. num. 20.* & alii Carmelitæ plures; quibus consonat Emin. Card. de Laurea *d. disp. 19. toto art. 4. ubi à num. 170.* plures adducit rationes, & inter cæteras, quia eatenus Ecclesia in pluribus *texx.* Canonicis iudicavit, pro validitate Matrimonii ob subsequutam copulam, quia, ut in eis legitur, præsumptio stabat pro cessatione Metus, & novo consensu libero; sed si copula exigatur expresse per Metum, vel sequatur durante Metu, cessat præsumptio prædicta. Ergo non sufficit copula subsequens ad validandum Matrimonium. Subinde *num. 172.* respondet primo argumento opinionis contrariæ, & ostendit, Metum adhuc esse cadentem in constantem virum, etsi eligat copulam, quæ reputatur peccaminosa; homo autem fortis, & constans debet potius eligere mortem, quam peccatum; nam, inquit, *Hoc assumptum est falsum; imò est ad oppositum; nam consummans Matrimonium ob mortis Metum, id facit animo conjugale, non concubinario; & eligit ex Metu copulam affectu maritali ad effugienda damna gravia mortis; & sic patitur Metum cadentem in constantem virum.* Aliam repositionem eidem primo argumento dant Salmanticenses *d. cap. 9. num. 62.* dicentes: *In tali casu datur in Metum patiente duplex consensus, unus in Matrimonium, alter in copulam: primus, per quem eligit Matrimonium, ut mortem evadat, est ex Metu viri constantis, & ideo illud irritum reddit, quia non consentit in peccatum, ut mortem effugiat. Secundus verò, quo amplectitur culpam, ut à morte liberetur, est viri inconstantis; ideoque compatitur, quòd Matrimonium sit irritum, & illicita consummatio ejus ideoque Salmanticenses tenent, ipsam copulam esse peccatum mortale.* Ad Secundum argumentum respondent, quòd nemo potest renunciare favori ob bonum publicum introductum, etsi concernat etiam ipsius privati utilitatem; quare si duret Metus, & causa Metus, copula, & consummatio Matrimonii non convalidat illud, quod antea ex eodem Metu gravi nulliter erat contractum; ut in terminis copulæ subsequatæ, & Matrimonii consummati scribunt Abbas, Præpositus, Alexander de Nevo, Parisius, Navarrus, Menochius, & alii, quos citat, & sequitur Sperellus *Decis. 25. num. 19.* ubi mordicus stat pro nullitate Matrimonii, copula non obstante; & citat Rotam coram Cardin. Seraphino *Decis. 863. num. 7.* ubi hoc ipsum affirmat, prout novissimè in Neapolitana Nullitatis Matrimonii coram R. P. D. Calataju die Veneris 11. Januarii 1675. quæ impressa habetur inter recentiores *part. 18. decis. 405. num. 9.*

Corollarii loco duo, notatu digna, sunt Studioso Lectori tradenda. Unum est, superfluum esse disputare, An Matrimonium per Metum gravem, etiam coram Parocho, & testibus contractum invalidè, postea revalidetur per subsequentem copulam carnalem, seu voluntariam cohabitationem; siquidem à Sacra Congregatione declaratum est, quòd quotiescunque Matrimonium invalidè initum fuit ex quocunque publico impedimento dirimente; eo cessante, non sufficit novus consensus conjugum ad illud revalidandum, nisi præstetur iterum coram Parocho, & testibus juxta Decretum S. Concilii Tridentini *sess. 24. de Matrim. cap. 1. Vers. Qui Doct. Clericati Tom. II. Lib. VI.*

aliter. De prædicta autem declaratione S. Congregationis testantur Rotæ Decisiones coram Cardin. Seraphino *Decis. 900.* & coram Ludovisio *Decis. 395.* nec non Basilius Pontius *libr. 5. de Matrim. cap. 6. num. 7.* & Fagnanus in *cap. De illis. num. 13.* De Desponsat. Impub. *tom. 6. pag. 23.* Undè non sunt attendenda, quæ in contrarium scripserunt Sanchez *lib. 2. disp. 37. num. 14.* Rebellius *part. 2. libr. 2. punct. 9. num. 5. & 6.* & Gobatus *tract. 9. num. 500. nec non tract. 10. num. 415.* ac alii Moralistæ ibi allegati. Alterum notatu dignum est, quòd si occurrat in praxi aliqua causa nullitatis Matrimonii per Vim, & Metum initæ, videndæ sunt Decisiones Rotaless coram Buratto *Decis. 86. & Decis. 213.* positæ etiam, illa in *part. 1. recent. Decis. 643.* ista in *part. 3. Decis. 784.* Item coram Seraphino *Decis. 859.* coram Penia *Decis. 1140.* coram Ludovisio *Decis. 326. & Decis. 374.* prout etiam in *part. 16. recent. Decis. 38.* atque in *part. 18. Decis. 405. tom. 2.* Legendus pariter Sperellus *Decis. 5. Decis. 6. & Decis. 25.* Barbosa in *Vot. Decisivi lib. 1. Vol. 1. & lib. 2. Vol. 16.* Cæsar de Panimollis *Decis. 19. Decis. 29. & Decis. 102.* Eminentiiss. Cardin. de Luca *de Matrim. disc. 4. & disc. 6.* doctissimus Jacobus Pignatellus J. C. Romanus *tom. 9. Consult. 180. 181. & 182.* ubi materiam Vis, & Metus plenissimè explicat; prout etiam Vincentius de Justis *De Dispensat. Matrimonial. lib. 2. cap. 12.* ubi copiosissimè alios Auctores allegat, & *num. 20.* demonstrat, super hoc Impedimento Vis, & Metus Summum Pontificem non posse dispensare, & *sub num. 67.* subdit, quòd Sacra Congregatio die 15. Septembris 1629. teste Pyrrho Corrado *Disp. Apostol. lib. 7. cap. 7. num. 42.* declaravit invalidum quoddam Matrimonium contractum à filia propter Metum mortis sibi à Matre incussum, quamvis illa, post obitum Matris, per Septennium cum Viro permansisset, & filios procreasset.

DECISIO XXVIII.

ARGUMENTUM.

Ostendit hæc Decisio, irrita esse Matrimonia contracta ab Ordinatis in Sacris; & quibus pœnis iidem sic contrahentes afficiantur? E converso docet, Uxoratum posse Ordinari in Sacris, quinque tamen concurrentibus conditionibus. Agitur de causis, ob quas Papa possit dispensare, ut Ordinatus in Sacris Uxorem ducat, Exemplum hujusmodi Dispensationum, & præcipuè de Anno 1690. sub Alexandro VIII.

SUMMARIUM.

- 1 *Ordinis Sacri impedimentum dirimens explicatum Decis. XXI.*
- 2 *Ordines Minores an impediunt Matrimonium contrahendum?*
- 3 *Ordo Sacer illud impedit, & dirimit.*
- 4 *Pœne contra ordinatos in Sacris contrahentes Matrimonium.*

L

5 Conju-